

1

**Yleisten töiden lautakunnan lausunto Otso Kivekkään ja 43 muun
valtuustoaloitteesta, joka koskee prosenttiperiaatteen käyttöönottoa
täydennysrakentamiskohteissa**

HEL 2014-006224 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Yleisten töiden lautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan
lausunnon:

Julkisen taiteen prosenttiperiaate

Julkisella taiteella parannetaan rakennetun ympäristön viihtyisyyttä ja tuodaan kuvataide lähelle kaupunkilaisia. Helsingin kaupungilla on vakiintunut käytäntö prosenttirahaperiaatteen noudattamisesta julkisessa taiteessa. Periaatteen mukaisesti merkittävässä julkisissa rakennushankkeissa varataan noin 1% rakentamismäärärahoista taidehankintoihin. Kaupunginhallitus on tehnyt asiasta päätöksen vuonna 1991 (10.6.1991 § 1236). Periaatteen historia ulottuu Suomessa vuoteen 1939, jolloin eduskunta päätti suosittaa sen käyttöä. Prosenttiperiaatteella hankitut teokset ovat osa Helsingin kaupungin taidemuseon kokoelmia.

Prosenttirahakäytäntö oli toimenpidekohtana Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa vuosina 2009-2012. Tällöin ajankohtaistui tarve päivittää prosenttiperiaatteen käytännöt ja soveltamisalat. Kaupunginjohtaja nimitti asian valmisteluun työryhmän, joka sai loppuraporttinsa valmiiksi 15.11.2011. Työryhmä totesi raportissaan, että prosenttiperiaatetta on sovellettu merkittävässä talonrakennus- ja perusparannushankkeissa, merkittävässä puisto- ja katuhankkeissa sekä projektialueilla. Täydennysrakentaminen on huomioitu työryhmän raportissa seuraavasti: ”projektialueiden osalta työryhmä esittää ehdotuksenaan, että jatkossa erikseen sovittaville projektialueille ja merkittäville täydennysrakentamiskohteille voidaan määritellä Tasken, Ksv:n ja Kv:n ohjauksessa asemakaava- ja tontinluovutusvaiheessa rakentamisaikaisiin kulttuuriprojekteihin ja pysyviin taidehankintoihin kerättävä rahoitusosuus. Se määräytyy esim. asemakaavassa osoitetun kerrosalan ja indeksitarkistuksen mukaan. Rahoitusosuuden suuruus määritellään aina tapauskohtaisesti.”

Työryhmän ehdotus prosenttirahakäytäntöjen soveltamisesta pyrkii luomaan yhdenmukaiset toimintatavat ja ohjeistukset, jotka vahvistavat suunnitelmallisuutta ja taloudellisten vaikutusten ennakoitavuutta myös pitkällä aikavälillä. Lisäksi lähtökohtana on ollut, että

prosenttiperiaatteella toteutetut taidehankkeet hoidetaan kaupungin organisoimana ja poikkihallinnollisina prosesseina.

Rakennusviraston rooli julkisen taiteen prosenttirahahankkeissa on ollut olla taiteen tilaaja. Merkittävässä hankkeissa julkiselle taiteelle on varattu noin prosentti rakentamiskustannuksista. Taidemuseo on mandaatillaan toiminut asiantuntijana taideteosta ja taiteilijaa valittaessa. Prosenttirahahankkeet on aina toteutettu yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.

Prosenttiperiaate täydennysrakentamisessa

Yleisten töiden lautakunta kannattaa valtuustoaloitteen ehdotusta prosenttiperiaatteen käyttöön otosta täydennysrakentamiskohteissa. Se on jo nykyisellään mahdollista julkisessa taiteessa prosenttirahaperiaatteen mukaisesti. Julkisten taideteosten mahdollisen määrän lisääntyessä täydennysrakentamisprojektien yhteydessä, on huomioitava riittävästä resurssien varaamisesta teosten koordinointiin, kuratointiin ja rahoitukseen. Teokset tarvitsevat myös huoltoa ja ylläpitoa.

Täydennysrakentamiskohteissa ehdotus alueen yleiseen kehittämiseen yhdessä asukkaiden kanssa on kannatettavaa. Koska täydennysrakentamiskohteet ovat useimmiten asuin- ja liikerakennuksia, tarkoittaisi se uudenlaisen toimintatavan luomista ja vakiinnuttamista. Mallia prosessin kehittämiseen voisi ottaa julkisen taiteen prosenttiperiaatteen mallista. Lisäksi juuri valmistunutta RT-ohjekorttia RT 01-11147 Taide rakennushankkeessa voidaan soveltaa soveltuvien osien myös alueellisiin kehityshankkeisiin.

Tontinluovutusehdoissa voidaan määritellä rahoitusosuus, joka käytetään yleisen alueen kehittämiseen. Mallia on sovellettu esim. Kalasatamassa, jossa varataan kaikista kiinteistöjen rakentamiskustannuksista 10 €/m² julkiseen taiteeseen koko alueella. Rakennuttajaa voitaisiin yleisten töiden lautakunnan mielestä vastaavasti velvoittaa toteuttamaan alueellinen julkisen ympäristön kehittämishanke yhteistyössä kaupungin kanssa vastineeksi saamastaan kaavoitusyödytystä.

Yleisten töiden lautakunta esittää, että laajoille täydennysrakentamisalueille laaditaan kokonaissuunnitelma kehitettävistä kohteista eri virastojen yhteisenä hankkeena yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa. Erityisesti asukkaiden oikea-aikaisesta kuulemisesta ja osallistamisesta on huolehdittava.

Luontevinta suunnitelmien laadinta olisi kaupunkisuunnitteluvirastolle ja siellä vastikään aloittaneelle täydennysrakentamisen

suunnitteluprojektille. Näitä kehittämishankkeita on jo määritelty yhdessä asukkaiden kanssa myös rakennusviraston aluesuunnitelmissa. Aluesuunnitelma sopii edelleenkin kehittävien kohteiden määrittelyyn ja kehittämistavoitteiden asettamiseen pienemmissä ja pidemmän aikavälin täydennysrakentamishankkeissa. Aina kehityskohteen sijoittuessa rakennusviraston hallinnoimalle alueelle, on rakennusviraston osallistuminen suunnitteluun ensiarvoisen tärkeää, jotta hanke voidaan toteuttaa osana rakennusviraston toimintaa. Mahdollisen toteutuksen kustannusjako, omistajuudet sekä toteutuksen ylläpidon vastuut on sovittava aina huolellisesti ja tarkasti.

Yleisten töiden lautakunta muistuttaa, että myös lähiöprojekti voi tutkia kehityshankkeiden mahdollisuuksia projektialueillaan osana esikaupunkien kehittämistä.

Yleisten töiden lautakunta suhtautuu myönteisesti ehdotukseen prosenttiperiaatteen käyttöön ottamisesta täydennysrakentamisen tukemiseen ja ehdottaa tässä vaiheessa riittävien resurssien varaamista eri virastojen välisenä yhteistyönä tehtävään täydennysrakentamisalueiden kehittämisen koordinointiin ja rahoituksen toimintamallin kehittämiseen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuutettu Otso Kivekäs ja 43 muuta valtuutettua ovat tehneet valtuustoaloitteen koskien prosenttiperiaatteen käyttöön ottoa täydennysrakentamisen tukemiseen.

Kaupunginkanslia on pyytänyt aloitteesta yleisten töiden lautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle 9.9.2014 mennessä.

Valtuustoaloitteen mukaan vanhojen alueiden täydennysrakentaminen aiheuttaa paljon huolta: muun muassa alueen viihtyisyyden pelätään heikentyvän ja paikallisten virkistysalueiden kuormituksen lisääntyvän. Aloitteessa esitetään esimerkiksi kaavoitushyödyistä syntyvästä summasta 2 % tai 5 % suuruista osaa varattavaksi asukkaiden ehdotusten pohjalta tehtävään alueen yleiseen kehittämiseen.

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Pia Rantanen, suunnitteluvastaava, puhelin: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi

Liitteet

-
1	Allekirjoitettu, Kivekäs Osmo valtuustoaloite Kvsto 7.5.2014 asia 56
2	Kivekäs Osmo valtuustoaloite Kvsto 7.5.2014 asia 56

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu